

Husdyrbruget 1948.

Af landbrugslærer *Halfdan Jørgensen.*

Igennem 1948 foregik der en væsentlig ændring med hensyn til husdyrbrugets stilling i bedriften. Direkte salg af plan-teprodukter havde igennem de foregående år givet de bedste økonomiske resultater — og husdyrholdet stod ud fra økonomiske betragtninger ikke højt i kurs. Kun få landmænd havde dog vovet, som der havde været tilskyndelser nok til, at gå helt over til kvægløst landbrug; men mange anså husdyrholdet for et nødvendigt onde! Ændringer i priser, foderstoftilførsler og afsætningsforhold gjorde i 1948, især sidst på året, en forandring på disse forhold, så husdyrbruget igen kunne begynde at genvinde de tabte positioner. Alene den kendsgerning, at engrospristallet for fødemidler af dyrisk oprindelse i løbet af 1948 steg med 24 points, medens det tilsvarende pristal for foderstoffer faldt med 24 points, taler sit tydelige sprog. De få »kvægløse« begyndte at blive betænkelige ved situationen.

Husdyrbestanden.

Prisudviklingen øgede igennem 1948 især interessen for hovedprodukterne smør, flæsk og æg. Dette kommer til udtryk også i tællingsresultaterne, der viser betydelige stigninger i antal svin og høns, medens stigningen i kvægbestanden er yderst beskedent. Kobestanden lader sig jo ikke ændre væsentligt på en studs; resultaterne vil først gøre sig gældende på længere sigt, men tendensen er der. Modsat stiller forholdet sig, når talen er om heste og får. De vigtigste forskydninger vil fremgå af efterfølgende oversigter.

Heste (1000 stkr.).

	17. juli 1948	26. juli 1947	13. juli 1946	15. juli 1939
Hingste (3 år og derover) ..	4	4	4	4
Vallakker (3 år og derover)	167	181	192	213
Hopper (3 år og derover) ..	252	255	262	230
Plage (1—3 år)	93	114	126	93
Føl (under 1 år)	58	47	69	54
Heste i alt	574	601	653	594
<hr/>				
Af hopperne er bedækket i året forud for tællingen ..	87	98	79	94

Fra juli 1947 til juli 1948 formindskedes Danmarks hestebestand med 27 000 stkr. eller små 5 pct. En forholdsvis stor part af nedgangen falder på byerne, som i 1948 havde 19 000 heste imod 28 000 året før og 17 000 i 1939.

Føltillægget var betydeligt større end året før, hvilket resulterede i, at mange føl måtte sælges til slagting i efteråret 1948.

Kvæg (1000 stkr.).

	30. dec. 1948	17. juli 1948	27. dec. 1947	26. juli 1947	30. dec. 1939	15. juli 1939
Tyre (1 år og derover) ..	38	39	37	46	68	69
Stude (1 år og derover)	38	47	34	54	66	81
Køer og kvier, som har kælvet	1 473	1 472	1 410	1 546	1 656	1 642
Kvier, som ikke har kæl- vet (1 år og derover) ..	543	597	524	634	602	670
Kalve under 1 år	659	671	663	734	860	864
Hornkvæg i alt	2 751	2 826	2 668	3 014	3 252	3 326

Ved udgangen af 1948 havde vi 63 000 malkekøer flere (omtrent 5 pct.) end ved udgangen af 1947; men det tager sin tid at forvinde en så hård nedslagting som den, der fandt sted i tørkeefteråret 1947, så koantallet var endnu i december 1948 11 pct. lavere end det tilsvarende tal for 1939.

Antallet af tyre over 1 år ligger ret jævnt, men er kun godt halvt så stort som i 1939. Den udstrakte anvendelse af

inseminering, som nu formentlig omfatter ca. halvdelen af landets kobestand, er årsagen til indskrænkningen i tyreholdet. Uden skade for avlsarbejdet kunne tyreholdet sikkert endnu en gang halveres.

Svin (1000 stkr.).

	1948					1947	1939	
	30. dec.	9. okt.	17. juli	1. maj	7. febr.	27. dec.	26. juli	15. juli
Avlsorner	9	8	9	8	7	6	9	18
Søer:								
Første gang drægtige søer	77	67	78	73	27	20	53	76
Andre drægtige søer	99	76	57	53	61	60	76	173
Diegivende søer	52	53	49	31	28	35	53	102
Gold søer (ikke udsat til slagtning)	14	18	13	10	12	15	19	28
Udsættersøer til slagtning	7	7	5	4	8	12	7	11
Søer i alt	249	221	202	171	136	142	208	390
Pattegrise hos søerne	410	447	400	258	219	275	443	856
Ungt tillæg og slagterisvin:								
Fravænnede grise u. 35 kg	436	421	279	248	351	424	453	789
Svin på 35—60 kg	452	345	287	291	406	444	422	651
Fedesvin } 60—80 kg .	278	217	179	230	258	233	208	479
(slagterisv.) } 80 kg o. dero.	110	146	106	111	92	80	80	
Svin i alt	1 944	1 805	1 462	1 317	1 469	1 604	1 823	3 183

Den stærke nedgang i soantallet igennem 1947's sidste måneder afløstes ved begyndelsen af 1948 af en stærk og vedholdende stigning, således at der ved årets slutning var 107 000 søer flere (75 pct.) end ved udgangen af 1947. I sidste halvdel af 1948 gør dette større tillæg sig gældende i antallet af grise og ungsvin, der nu viser betydelig stigning. Den samlede svinebestand udgjorde ved tællingen den 30. december 1948 dog endnu kun 61 pct. af bestanden i juli 1939. Der var altså langt igen til en »normal« produktion.

Den stærke nedgang i fæeholdet er fortsat, og bestanden i juli 1948 udgjorde kun 52 pct. af førkrigsbestanden.

Får (1000 stkr.).

	17. juli 1948	26. juli 1947	13. juli 1946	15. juli 1939
Vædere, beder, får og lam i alt	77	91	170	147
heraf moderfår	44	51	82	—

Hønseholdet viser derimod en støt stigning, således på ikke mindre end 23 pct. fra 1947 til 1948, hvor antallet udgjorde 72 pct. af bestanden i juli 1939.

Høns (1000 stkr.).

	17. juli 1948	26. juli 1947	13. juli 1946	15. juli 1939
Haner, 1/2 år og derover ..	124	127	144	201
Høner, 1/2 år og derover ..	9 020	7 970	7 577	13 935
Kyllinger under 1/2 år	14 672	11 318	10 667	19 161
Høns ialt	23 816	19 415	18 388	33 297

For pelsdyrholdet foreligger der ikke en fuldstændig statistik, idet en del forespurte pelsdyravlere har undladt at tilbagesende Statistisk Departements spørgeskema. Det foreliggende talmateriale viser følgende:

	1948	1947
Antal pelsdyrfarme	2 255	2 664
<i>Antal dyr:</i>		
Sølvræve og varianter	17 400	19 900
Blåræve	4 800	3 500
Mink og varianter	158 100	151 400
Ildere	10 200	12 000
Sumpbævere (nutria)	31 400	37 000
Pelsdyr ialt	221 900	223 800

Skønt tællingen i 1948 omfatter godt 400 pelsdyrhold færre end året før, er den samlede pelsdyrbestand nogenlunde opretholdt, men der er sket nogen forskydning inden for grupperne til fordel for blårræve og mink.

Fodring og sundhedstilstand.

Efter den dårlige høst i 1947 var der ikke store foderbeholdninger til rådighed ved indgangen til 1948, men da de fleste landmænd havde indset det umulige eller i hvert fald urentable i at opretholde den normale besætningsstørrelse på grundlag af indkøbt grovfoder og frihandelskorn, var antallet af køer og svin i tide blevet reduceret i overensstemmelse med de forhåndenværende fodermængder.

Dog måtte man vinteren igennem håndhæve en ret stram foderplan, men det bekræftede sig mange steder endnu en gang, at det endda lader sig gøre at slippe igennem uden større skader, når blot de knappe foderbeholdninger anvendes efter en rationel plan. Græsset var ret tidligt fremme, men væksten hæmmedes de fleste steder i landet af forsommertørken, ligesom mange kløvermarker var i en elendig forfatning efter tørken i efteråret 1947. Ja, adskillige steder havde man om foråret måttet ompløje de mislykkede udlægsmarker, så man sommeren igennem måtte fægte sig frem med staldfodring og erstatningsfoder af forskellig art.

Der blev under disse betingelser en meget lille høavl, og fodringskrisen var først overstået sidst på sommeren, hvor nyt udlæg uden dæksæd mange steder gav fortrinlig græsning, ligesom man kunne begynde at bruge af den nye roehøst, der heldigvis var tidligt udviklet og iøvrigt tegnede godt. Græsningen holdt længe ved i det milde, fugtige efterår.

Da en kornhøst, der foldede særdeles godt, var bjerget, ligesom en absolut rekordavl fra kartoffelmarkerne, kunne man med henblik også på de gode udsigter for roehøsten ændre det igennem snart et helt år fremherskende slagord »reduktion« til dets modsætning — besætningsforøgelse. Den samlede høst 1948 opgjordes til 114 mill. afgrødeenheder mod 98 mill. afgrødeenheder i 1947. Samtidig bedredes afsætnings- og prisforhold for husdyrbrugsprodukter ganske væsentligt, og kraftfoder- og kornsituationen lå mindre stramt end tidligere. Frihandelskorn, der ved årets begyndelse kostede ca. 65 kr. pr. 100 kg, lå således igennem årets sidste måneder ca.

20 kr. lavere og kunne købes til priser omkring 45 kr. pr. 100 kg. I denne nye situation måtte mange landmænd beklage, at de for længe og i for stort omfang havde fulgt parollen om reduktion.

Dette gjaldt ikke mindst de udpræget kartoffeldyrkende egne i Nord- og Vestjylland, hvor man havde alt for få svin på stalden. Man havde ud fra forholdene året før disponeret efter stort salg af kartofler til ind- og udland. Nu viste der sig at være for mange om budet, og samtidig var kartofflernes kvalitet mange steder for ringe til at give en virkelig salgsvare. Derfor blev der nu køgt kartofler til foderbrug i et omfang, som aldrig tidligere. Mejerier, private kogere og fælles kartoffelkoganlæg havde fuldt op at gøre; mange af de transportable anlæg gik i døgndrift gennem flere måneder, og heldigvis kunne svinene betale kartoflerne med en fin pris. Økonomien i kartoffelsalget til egne svin var dog selvsagt bedst der, hvor man i tide var parat med egne søer og grisetillæg — for prisen på pattegrise blev naturligvis i denne situation urimelig høj: 110—140 kr. pr. stk. for gode torvegrise var på disse egne meget almindeligt.

Stigende indførsel af korn, klid og oliekgager til faldende priser stimulerede også den almindelige interesse for et udvidet husdyrhold. Oliekagerationeringen måtte vel opretholdes; men det blev fra ansvarlig side allerede fra efteråret meddelt, at der i vintersæsonen 1948—49 kunne ventes frigivet rationeringsmærker svarende til 200—250 kg oliekgager pr. ko, hvilket var mindst dobbelt så meget som igennem de nærmest foregående år. Den ændrede situation gjorde det muligt ved begyndelsen af vinterfodringsperioden at lægge foderplaner med væsentligt højere proteinindhold end de »krisenormer«, man hidtil havde måttet nøjes med. Og forbedringen var yderst kærkommen, idet samtlige husdyrgrupper ikke havde haft mulighed for fuld udnyttelse af det anvendte foder under de stramme proteintildelinger.

Husdyrsygdomme af mere omfattende art kan ikke siges at have gjort sig gældende i 1948. Ganske vist tog trommesyge, roeforgiftning, sandforstoppelse, nyrebetændelse og lig-

nende sygdomme i rigt mål sin told af gode dyr, der burde have haft chancen endnu i adskillige år; men hvor man havde haft fornødent blik for de forebyggende foranstaltninger, undgik man disse lumske overrumplings sygdomme. Antydninger af mund- og klovesyge bremsedes i starten.

Bekæmpelsen af smitsom kastning igennem mejerikredsene skred, støttet af nye lovbestemmelser, sikkert fremad. Bornholm, der har ligget i spidsen i dette fællesarbejde, kunne mod årets slutning erklæres fri for denne ondartede sygdom; men i de øvrige landsdele er der endnu et godt stykke igen.

Produktion og priser.

Produktionen af husdyrprodukter taget under et blev i 1948 lidt mindre end året før. For mælk opgjordes produktionen for hele landet til 4074 mill. kg mod 4106 mill. kg i 1947, smør 121,2 mill. kg mod 125,2, flæsk 172,0 mill. kg mod 202,9, æg 87,0 mill. kg mod 62,2 og for kød 113,8 mill. kg i 1948 mod 195,5 mill. kg i 1947. Der var altså kun fremgang for ægproduktionens vedkommende.

Nedgang for flæsk og kød fremtræder efter tallene dog større, end den reelt er, idet jo besætningsreduktionerne i efteråret 1947 forøgede slagtetallene for dette år unormalt; omvendt formindskedes slagtetallene i 1948 som følge af besætningsudvidelsen igennem årets sidste halvdel.

Svingningerne i årets løb ses bedst af de beregnede månedlige indekstal (1935 = 100), anført på næste side.

For den samlede produktion ses der at være en tilbagegang på 7 points sammenlignet med 1947, og produktionen i 1948 udgør kun 69 pct. af den tilsvarende i 1935.

På eksportslagterierne slagtedes følgende antal dyr i 1948 (tallene i parentes gælder 1947): svin 1 603 000 (2 031 000), heste 45 000 (29 000), stort kvæg 345 000 (523 000), fedekalve 182 000 (293 000), spædekcalve 364 000 (444 000) samt får, lam og geder 83 000 (106 000).

De store hesteslagtninger står delvis i forbindelse med den

Produktionsindeks for de vigtigste husdyrprodukter.

	Mælk		Okse- og kalvekød		Flæsk		Æg		Animalske produkter ialt		
	1948	1947	1948	1947	1948	1947	1948	1947	1948	1947	1939
Januar ..	63	72	116	111	72	57	82	60	73	69	97
Februar ..	62	71	75	91	59	51	96	65	65	64	104
Marts ...	67	76	55	83	59	54	116	67	67	67	109
April	79	85	51	130	53	67	126	104	71	84	114
Maj	98	93	46	143	51	63	106	97	75	87	114
Juni	100	106	65	102	64	68	89	76	82	88	118
Juli	92	97	75	134	49	59	80	61	72	82	105
August ..	84	84	70	147	37	48	72	57	63	73	109
September	83	72	63	199	47	46	71	49	66	72	101
Oktober .	77	70	123	188	39	71	44	31	64	78	94
November	71	67	95	161	46	83	53	26	62	79	99
December	70	62	87	114	54	72	95	47	68	70	105
Hele året .	79	80	77	129	52	62	86	61	69	76	106

betydelige indførsel af landbrugstraktorer, der har overflødiggjort et stort antal landbrugsheste. I slagtetallene indgår dertil et ret stort antal føl af årets overskudsproduktion.

På de autoriserede fjerkræslagterier androg slagtingerne i 1948 5,1 mill. kg mod 2,8 mill. kg i 1947 og 5,8 mill. kg i 1939. Produktionen af slagtefjerkræ nærmede sig altså førkrigsproduktionen, og det kan nævnes, at den stærke stigning fra 1947 til 1948 gælder alle grupper af fjerkræ, såvel høns og kyllinger som gæs, ænder og kalkuner.

Produktionen kunne igennem hele 1948 afsættes til gode priser, der lå stabilt. Kun for æggenes vedkommende lå noteringerne i årets sidste tre måneder lavere end i de tilsvarende for 1947. De angivne noteringer er for smørrets vedkommende den afregningssum, som er grundlaget for mejeriernes afregning af mælken til leverandørerne; den angivne flæskepris er andelsslagteriernes landsnotering, og ægprisen er D. A. Æ.s gennemsnitsnotering. I alle tilfælde kommer yderligere en vis efterbetaling, der jo varierer noget fra sted til sted, men som i 1948 gennemgående var ret betydelig; dette gælder særlig for flæskestens vedkommende.

Landbrugsministeriets kvæg- og kødudvalgs notering for slagtekreaturer lå uforandret igennem hele 1948 på 1,22 kr.

Gennemsnitsnoteringer (øre pr. kg).

	Smør		Fløesk		Æg	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947
Januar	6,50	4,80	3,92	2,90	3,68	3,01
Februar	6,50	4,80	3,94	2,98	3,45	2,92
Marts	6,50	4,80	3,94	2,98	2,78	2,48
April	6,50	4,80	3,94	2,98	2,74	2,46
Maj	6,50	4,80	3,94	2,98	2,74	2,44
Juni	6,50	4,80	3,94	2,98	2,88	2,48
Juli	6,50	4,80	3,94	2,98	3,51	2,77
August	6,50	4,80	3,94	2,98	3,52	3,00
September	6,50	4,80	3,94	3,03	3,52	3,11
Oktober	6,50	5,11	3,94	3,80	3,54	3,59
November	6,50	6,00	3,94	3,80	3,70	3,80
December	6,50	6,21	3,94	3,80	3,66	3,80
Hele året	6,50	5,03	3,94	3,18	3,30	2,99

pr. kg levende vægt (gennemsnit for 1. og 2. klasse) ligesom i året før. Udover noteringen er der imidlertid i sommermånederne betalt et sæsonstillæg på 8—12 øre pr. kg. Fra september erstattedes sæsonstillægget af et konjunkturtillæg af samme størrelse. Endvidere betales der igennem årets sidste halvdel et kvalitetstillæg for de bedste slagte kreaturer på 18—21 øre pr. kg lev. vægt.

Priserne på kælvekøer lå gennemsnitligt 150—200 kr. højere pr. stk. end i 1947. Der var iøvrigt god efterspørgsel igennem årets sidste måneder, hvor gode levkreaturer ofte betales med 1000—1200 kr. eller endda betydeligt mere, hvis der var »tal« på dem.

Også priserne på slagtefjerkræ lå noget bedre i 1948 end året før; gennemsnitsnoteringen for 1. kl. slagtehøns lå eksempelvis for et bestemt fjerkræslagteri på 3,82 kr. pr. kg mod 3,55 kr. pr. kg i 1947.

Hestepriiserne var faldende. Således var de fynske landboforeningers højeste notering for unge, gode handelsheste 1700 kr. pr. stk. ved årets slutning mod 1800 kr. ved udgangen af 1947. I virkeligheden var det reelle prisfald på handelsheste betydeligt større, idet de officielle noteringer i nogen grad søgtes opretholdt trods svigtende købelyst.

Eksporten.

Smørekseporten var i 1948 betydeligt større end i 1947 trods det, at både mælke- og smørproduktionen var gået tilbage. Forklaringen herpå er dels en nedskæring af den indenlandske smørration (samtidig forøgedes margarinerationen), dels at der under eksportstandsningen ved udløbet af vor handelsaftale med Storbritannien ved årsskiftet var ophobet visse smørlagre, som afskibedes i begyndelsen af 1948.

Udførsel af danske husdyrprodukter.

	1948	1947	1946	1945	1935—39
Smør, mill. kg	106,1	87,1	77,5	62,7	149,1
Ost, mill. kg	12,6	13,3	9,9	0,8	8,9
Æg, mill. kg	40,4	19,9	11,5	9,2	87,3
Bacon og flæsk, mill. kg ..	41,3	57,8	62,6	50,0	185,1
Levende svin, 1000 stkr. ..	—	—	—	9,6	131,2
Svinefedt, mill. kg	5,2	5,9	0,3	0,3	11,4
Slagtet kvæg, 1000 stkr. ..	72,4	122,8	131,6	97,8	61,1
Levende kvæg, 1000 stkr. ..	47,3	240,4	144,5	43,2	146,5
Slagteriaffald, mill. kg	9,5	12,5	7,1	3,4	22,2
Slagtet fjerkræ, mill. kg ..	2,8	0,7	0,4	—	2,9
Heste, 1000 stkr.	39,7	50,7	45,7	6,1	12,2

Det er bemærkelsesværdigt, at ægekseporten er fordoblet sammenlignet med året før; derimod har der ikke været meget slagtekvæg eller kød at sende ud af landet. Angående hestekseporten skal det bemærkes, at godt 20 000 eller over halvdelen af de eksporterede heste var slagteheste, medens der i 1947 kun indgår godt 3 000 slagteheste i eksporttallene. Angående de nærmere enkeltheder vedrørende eksporten og dennes fordeling til de enkelte aftagerlande må der henvises til andre kilder, f. eks. Landbrugsraadets Meddelelser. En summarisk oversigt over, hvad landbrugseksporten beløber sig til i penge, skal dog medtages her. Til sammenligning er også medtaget de planteprodukter, der spiller en væsentlig rolle som eksportvarer, men det vil tydeligt fremgå, at husdyrprodukterne udgør langt den overvejende del af den samlede eksportværdi — og at navnlig smørret dominerer.

Værdien af samtlige landbrugsvarer under et er øget be-

Landbrugsvarernes udførselsværdi (1000 kr.).

	1948	1947	1939
Heste	48 995	86 820	13 831
Levende hornkvæg	39 456	162 754	62 294
Okse- og kalvekød	31 815	53 309	17 183
Smør	712 709	469 004	371 566
Ubehandlet mælk og fløde	14 427	10 762	2
Ost	57 134	47 693	15 178
Bacon og flæsk	178 113	197 024	393 748
Svinefedt	31 039	35 042	9 096
Slakteriaffald, hoveder, tæer	7 428	5 266	11 243
Slagtet fjerkræ	16 169	3 722	5 838
Andre kødvarer, ikke kons.	12 407	6 627	886
Æg	157 618	57 156	146 235
Korn	136 387	84 239	12 020
Markfrø (roe-, græs-, kløverfrø) .	29 504	22 088	16 331
Kartofler	42 248	54 795	3 404
Sukker	55 455	48 537	608
Huder og skind, rå	6 740	7 283	17 985
Andre varer	1 292	6 931	50 220 ¹⁾
Ialt landbrugsvarer, 1 000 kr.	1 578 936	1 359 052	1 147 568
pct. af samlet udførsel	57,8	58,8	72,7

¹⁾ Heraf levende svin 24,8 mill. kr.

tydeligt fra 1947 til 1948, og cifrene overgår væsentligt de tilsvarende fra 1939. Desværre må det i denne forbindelse jo erindres, at pengene langt fra havde den samme realværdi i 1948 som i 1939 — så en direkte sammenligning mellem disse to år med så store forskelligheder i det almindelige prisniveau siger i virkeligheden ikke ret meget.

Avlsarbejdet.

På avlsarbejdets område bød 1948 ikke på store omvæltninger af nogen art. Avlsforeningerne fortsatte deres arbejde på alle felter, kåringer, dyrskuer og afkomsbedømmelser blev afholdt; afkomsundersøgelser, afkomsprøver, stambogsføring og andre officielle avlsforanstaltninger blev fortsat ad de kendte baner, og det vil føre for vidt her at gå i enkeltheder med disse hver for sig iøvrigt meget betydningsfulde foran-

staltninger. Avlsarbejdet er grundlaget for hele vor husdyrbrugsproduktion; fodring og pasning iøvrigt er betingelsen for, at grundlaget kan nyttes.

Kontrollforeningsarbejdet står som noget centralt på begge disse områder, og i lighed med tidligere år bringes nedenstående en kort oversigt, der viser de opnåede gennemsnitsresultater. Regnskabsåret går fra 1. oktober 1947 til 30. september 1948:

De kontrollerede køers gennemsnitsydelse.

	kg mælk	pct. fedt	kg smør	Foderenheder
Fyn	3 526	4,21	166,5	3 000
Lolland-Falster	3 585	4,06	163,0	2 997
Bornholm	3 463	4,18	162,3	2 952
Sjælland	3 462	4,08	158,2	2 979
Jylland	3 216	3,96	142,5	2 857
Hele landet 1947—48	3 329	4,03	150,2	2 909
» » 1946—47	3 272	4,06	148,8	2 904
» » 1941—42	2 779	4,07	126,7	2 694
» » 1938—39	3 666	3,92	160,7	3 050

Talmaterialet for 1947—48 omfatter 688 622 køer i 67 292 besætninger, tilsluttet 1681 kontrollforeninger. De kontrollerede køer udgør kun 46,8 pct. af landets samlede kobestand mod 49,6 pct. i 1946—47.

Deles det samme materiale efter racer, fås efterfølgende gennemsnitstal for 1947—48:

	Antal køer	kg mælk	pct. fedt	kg smør	Foderenheder
R. D. M. .	484 000	3 423	4,01	153,6	2 944
Jydsk ...	73 000	3 115	3,90	135,8	2 798
Jersey ...	22 000	2 681	5,72	173,6	2 711
Korthorn .	14 000	3 020	3,73	125,7	2 863
Hollandsk	8 000	3 827	3,60	153,5	3 137

Tallene taler deres tydelige sprog, men de må selvfølgelig ikke kritikløst tages som udtryk for de enkelte racers ydeevne. Der er således ikke tvivl om, at de »ny« racer holdes af gennemgående meget interesserede folk, og at køerne i disse relativt få besætninger derfor har fået en bedre fod-

ring og pasning end gennemsnittet af de mange besætninger af de »gamle« racer.

Svineavlscentrene mærkede i det pågældende regnskabsår, der sluttede pr. 1. september 1948, de store svingninger i interessen for flæskeproduktion. Medens handelen med avlsdyr var ret trykket i årets første måneder, gik den særdeles kvikt for sig senere hen, da den almindelige optimisme gjorde sig gældende. Det samlede salg af avlsdyr fra centrene var 5100 orner og 4200 søer; det sidste tal burde have været adskilligt større, idet det i en opgangstid for den almindelige brugsavl er af største betydning, at man skaffer sig avlsdyr fra de gode kontrollerede elitebesætninger. Og avlscentrene

Gennemsnitstal for svineforsøgene, landrace.

(Regnskabsåret går fra 1. sept. til 31. aug.).

	1947-48	1946-47	1945-46	1936-37
Antal forsøgsgrise	2 364	2 320	2 548	3 160
Udsætterprocent	4,1	3,9	3,4	4,2
F. E. pr. kg tilvækst	3,19	3,28	3,29	3,28
pct. eksportflæsk	60,7	60,8	60,5	60,2
Tykkelse i cm af:				
Rygflæsk	3,34	3,34	3,36	3,49
Bug	3,24	3,26	3,28	3,26
Kroplængde i cm	93,6	93,4	93,8	92,8
Points (0-15) ved bedømmelse af:				
Fasthed	13,3	13,2	13,3	13,0
Bov	12,8	12,7	12,8	12,5
Rygflæskets fordeling	12,9	12,8	12,9	12,7
Bug	12,8	12,9	13,0	12,9
Skinker	12,4	12,4	12,3	12,4
Finhed	13,0	13,1	13,1	12,8
Kødfylde	12,9	12,9	12,9	12,7
Bacontype	12,6	12,6	12,6	12,5
pct. svin i klasse:				
I { letfede	81	82	80	73
I { for tynde	9	9	10	7
II mellemfede	9	8	9	16
III fede	1	1	1	4

har for deres part ikke slækket på kravene her, men har igennem alle de vanskelige år for svineavl holdt deres del af fronten, hvilket også foranstående gennemsnitstal for de til forsøgsstationerne afgivne grise viser.

Det skal understreges, at hovedformålet med det store og kostbare arbejde, der ligger bagved disse tal (og lignende i andre tabeller under dette afsnit) ikke er at fremskaffe gennemsnitstal, men at give de enkelte husdyravlere mulighed for sikrere avlsudvalg på grundlag af de enkelte avlsdyrs resultater.

På grundlag af Statens Fjerkræudvalgs landskonkurrence udpegedes 70 avlscentre for høns, deraf havde 53 pct. Hvide Italienerne, 21 pct. Brune Italienerne og resten fordelte sig på Rhode Island, Sussex, Wyandotter og Plymouth Rocks. Unghønerne i samtlige 70 besætninger gav gennemsnitligt 231 æg mod 220 æg året før.

De til kontrolstationen på Favrholt indsendte hold unghøner gav efterfølgende gennemsnitsydelse:

Kontrollægningen på Favrholt 1947—48.
(365 læggedage).

	Antal hold	Antal æg	kg æg	Æg-vægt	Vinter-æg	Høne-vægt	F. E. pr. kg æg
Hvide Italienerne ..	51	221	13,050	59,1	92	1,96	3,40
Brune Italienerne ..	23	217	12,470	57,6	88	1,89	3,45
<i>Let race</i>	74	220	12,920	58,6	91	1,94	3,42
Wyandotter	3	208	12,382	59,5	98	2,48	3,56
Rhode Islands	3	201	11,916	59,4	78	2,82	4,39
Sussex	6	223	12,876	58,0	100	2,87	4,04
Plymouth Rocks ..	1	193	10,577	54,8	67	2,43	3,87
<i>Svær race</i>	13	212	12,207	58,4	92	2,73	4,00
<i>Alle hold</i>	87	219	12,822	58,6	91		

Kontrolperioden omfatter af praktiske grunde kun 11 måneder; men da det erfaringsmæssigt er umuligt at få samtlige hold til at gå i lægning netop ved kontrolperiodens begyndelse, er man gået over til ud fra den faktisk kontrollerede ydelse at beregne ydelsen for 365 læggedage efter

lægningens begyndelse, forudsat at denne finder sted, inden der er gået en måned efter holdenes ankomst til kontrolstationen. Denne opgørelsesmåde stiller avlscenterejerne mere frit ved udvalget af holdene, som skal indsendes, ligesom tallene utvivlsomt giver et bedre avlsmæssigt sammenligningsgrundlag.

Et hold Hvide Italienerne fra *Erling Pedersen, Sødunge, Ringe*, nåede højest med 274 æg pr. høne i 365 læggedage.

Også kontrollen med kaniner og pelsdyr på Favrholm er fortsat som igennem de foregående år.

Ved udgangen af 1948 følte danske husdyrbrugere sig stående ved begyndelsen til en ny opgangsperiode, og situationen var gennemgående præget af megen optimisme. Produktionsforhold, priser og afsætningsmuligheder i den lettest overskuelige fremtid forekom gunstige, og der blev taget fat med et arbejdsmod, som vi ofte har måttet savne igennem de senere vanskelige år.

Men selv om gunstige ydre betingelser bærer et stykke frem, vil husdyravlerne dog være sig fuldt bevidste, at resultatet på længere sigt ikke mindst vil være afhængigt af dem selv og deres arbejdsindsats. Det er kvalitet, der kræves. Kvalitet i driftsledelse, kvalitet i avlsarbejde, kvalitet i dyrenes røgt og pleje — og ikke mindst kvalitet og standard i de færdige salgsprodukter, det være sig til afsætning i indland eller udland.

Det er meget at håbe, at fremtiden ikke vil skuffe de stillede forventninger, at de ydre forhold må forme sig gunstigt for en fortsættelse af den påbegyndte produktionsudvidelse, som danske landmænd igennem år har glædet sig til at tage del i, og som i lige måde vil være af betydning som et led i bestræbelserne for etableringen af en god og forsvarlig ernæring af Europas folk — og for en stabilisering af dansk husdyrbrugs økonomi.